

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ประวัติความเป็นมาและการขยายตัวการค้าของชาวจีน
ในกรุงเทพมหานครระหว่าง พ.ศ.2398-2475

ชื่อนิสิต นางสาว พูนเกษ จันทกานนท์

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ปิยนาด บุณนาค

ภาควิชา ประวัติศาสตร์

ปีการศึกษา 2527

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงความป็นมาและการขยายตัว
ทางการค้าของชาวจีนในกรุงเทพฯ ตั้งแต่ภายหลังการทำสนธิสัญญาเบาริ่งกับอังกฤษ
ใน พ.ศ.2398 จนถึงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 โดยแบ่ง
การศึกษาออกเป็น 4 บทคือ บทที่ 1 การอพยพของชาวจีนที่เข้ามาในกรุงเทพฯ
ก่อนและหลังสนธิสัญญาเบาริ่ง ลักษณะและวิธีการในการทำการค้าตลอดจนแหล่งทำ
การค้าและการขยายตัวทางการค้าของชาวจีนในกรุงเทพฯ บทที่ 2 กล่าวถึงปัจจัย
ที่ส่งเสริมให้การค้าของชาวจีนในกรุงเทพฯ ขยายตัว บทที่ 3 เป็นการศึกษาบทบาท
ที่สำคัญของพ่อค้าชาวจีนในช่วงระยะเวลา พ.ศ.2398-2475 ซึ่งแบ่งออกเป็นทั้ง
ทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง และบทที่ 4 กล่าวถึงผลกระทบของการ
ขยายตัวทางด้านการค้าของชาวจีนในกรุงเทพฯ ในช่วงนั้น

ผลของการศึกษาพบว่า ชาวจีนได้เข้ามาตั้งหลักแหล่งในกรุงเทพฯ
บริเวณสำเพ็งเป็นแห่งแรกซึ่งต่อมาได้กลายเป็นศูนย์กลางทางการค้าที่สำคัญใน
กรุงเทพฯ นับตั้งแต่สมัยก่อนสนธิสัญญาเบาริ่งเรื่อยมาควบคู่ไปกับการค้าตาม
เรือนแพริมน้ำ และเมื่อมีการปรับปรุงบ้านเมืองภายหลังการทำสนธิสัญญาเบาริ่ง
ทำให้มีการตัดถนนมากมาย การค้าทางน้ำก็ลดบทบาทความสำคัญลงไป เปลี่ยนเป็น

การค้าที่ขยายตัวไปตาม 2 ฟากถนนที่ตัดผ่าน ซึ่งการขยายตัวทางการค้าของชาวจีน
 ในกรุงเทพฯ ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ทางด้านเศรษฐกิจ
 นั้นคือ เกิดการแข่งขันระหว่างพ่อค้าชาวจีนและชาวตะวันตก ซึ่งชาวจีนมีข้อได้เปรียบ
 ชาวตะวันตกในเรื่องการขาดแคลนเงินทุนและข้อจำกัดในการให้ความช่วยเหลือแก่
 ชาวจีนของรัฐบาลไทย ทำให้กิจการการค้าระดับใหญ่ของชาวจีนมีอุปสรรคยากที่จะ
 เอาชนะการผูกขาดของบริษัทชาวตะวันตกได้แต่อย่างไรก็ดี การขยายตัวทางการค้า
 ของชาวจีนในกรุงเทพฯ ก็นำมาซึ่งรายได้ของรัฐเป็นจำนวนมาก เช่น การเก็บภาษี
 โรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตสำเพ็งด้านกำแพงพระนคร ที่มีชาวจีนเข้าไป
 ประกอบการค้ามาก ก็สามารถเก็บภาษีโรงงานได้มากที่สุด และพระคลังข้างที่
 ได้ผลประโยชน์จากการเป็นเจ้าของที่ดินรายใหญ่และได้ลงทุนสร้างตึกแถวซึ่งส่วนใหญ่
 ชาวจีนจะเป็นผู้เข้ามาเช่าทำการค้าซึ่งการลงทุนของพระคลังข้างที่ก็มีส่วนทำให้การค้า
 แบบตึกแถวขยายตัวเร็วขึ้น ส่วนผลกระทบทางด้านสังคมต่อกรุงเทพฯ นั้น ก็ก่อให้เกิด
 เกิดการขยายชุมชนเมืองกรุงเทพฯ กล่าวคือ ตาม 2 ฟากถนนเต็มไปด้วยตึกแถวที่
 สร้างขึ้นเพื่อรองรับการขยายตัวทางการค้าและชาวจีนได้เข้าไปประกอบอาชีพ
 ค้าขายตาม 2 ฟากถนน ทำให้กลายเป็นเมืองการค้า นอกจากนี้ยังทำให้สภาพ
 แวดล้อมในกรุงเทพฯ เปลี่ยนไป กล่าวคือ เกิดปัญหาความแออัดขึ้นในชุมชนชาวจีน
 และการรื้อกำแพงพระนคร เพื่อขยายพื้นที่ในเขตกำแพงพระนครให้กว้างขึ้น เพื่อปลูก
 ตึกแถวรองรับการขยายตัวทางการค้าในกรุงเทพฯ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย